

Alfio Barbieri*

UDK 627.41 (497.5)
Izvorni znanstveni rad

RAČUNOVODSTVENA ANALIZA TOKA KAPITALA U KONTEKSTU BILANČNIH TOKOVA U GOSPODARSTVU HRVATSKE

Računovodstvenom se analizom toka kapitala u gospodarstvu Hrvatske želi utvrditi njegov značaj za stvaranje pozitivnog financijskog toka kao preduvjeta ulaganja u investicijske, odnosno u poslovne aktivnosti u gospodarstvu Hrvatske. U radu je razrađen metodološki postupak utvrđivanja i analize toka kapitala, polazeći od ravnotežnog bilančnog stanja.

Analizom su utvrđeni pozitivni tokovi kapitala koji bi prije svega morali biti uloženi u kvalitativni i kvantitativni razvitak gospodarstva Hrvatske. Takvo bi se stanje moralo odražavati i na profitabilnost poslovanja. Budući da se gospodarstvo Hrvatske, zbog niske profitabilnosti poslovanja, nije u mogućnosti samostalno financirati, svako je povećanje kapitala radi proširenja poslovanja povezano s vanjskim ulozima kapitala.

Uvod

Kapital je resurs potreban u osnivanju, održavanju i razvitku pojedinačnog poduzeća i gospodarstva kao cjeline. Po financijskom konceptu, kapital je uloženi novac ili uložena kupovna moć, koja se onda postupno dalje ulaže u druge oblike sredstava.

* A. Barbieri, prof. dr. sc., Sveučilište u Rijeci, Fakultet ekonomije i turizma "Dr. Mijo Mirko-
vić", Pula. Rad primljen u uredništvo: 17. 5. 2003.

Računovodstvenom analizom toka kapitala u gospodarstvu Hrvatske želi se utvrditi značaj što ga ima tok kapitala u okviru financijske aktivnosti za stvaranje pozitivnog financijskog toka, kao preduvjeta ulaganja u investicijske, odnosno u poslovne aktivnosti u gospodarstvu Hrvatske.

U ovome ćemo radu razraditi metodološki postupak utvrđivanja i analize toka kapitala i utjecaj pojedinih potkategorija. Polaziti će se od činjenice da ako između pojedine bilančne kategorije postoji međuovisnost, onda takva međuovisnost postoji i na razini bilančnih tokova. Između tokova bilančnih kategorija postoji međuovisnost, tako da se tok pojedine bilančne kategorije može izraziti kao rezultanta toka ostalih bilančnih kategorija.

Formalno i bilančno utvrđivanje toka kapitala

Tok kapitala moguće je utvrditi iz salda pojedinih skupina kategorija iskazanih u bilanci i izračuna dobiti i gubitka.

U razradi jednadžbe formalnog utvrđivanja toka kapitala polazimo od činjenice da su sve bilančne stavke međusobno povezane. Prema tome možemo postaviti sljedeću razradu bilančnih kategorija na početku razdoblja:

$$D_i + K_{ni} + N_i = C + D_d + D_k \quad (1)$$

Nakon početnoga stanja, u tijeku razdoblja kao rezultat odnosa elemenata unutar gospodarskog subjekta i odnosa gospodarskog subjekta s vanjskim svijetom, dolazi do povećanja, odnosno do smanjenja početne vrijednosti bilančnih kategorija i do nastanka prihoda i rashoda. Rezultat navedenog odnosa prikazan je sljedećom jednadžbom:

$$\begin{aligned} D_i + (p_{D_i} - s_{D_i}) + K_{ni} + (p_{K_{ni}} - s_{K_{ni}}) + N_i + (p_N - s_N) + R = \\ = C + (p_C - s_C) + D_d + (p_{D_d} - s_{D_d}) + D_k + (p_{D_k} - s_{D_k}) + P \end{aligned} \quad (2)$$

gdje su:

D_i = dugotrajna imovina

D_k = kratkoročne obveze

K_{ni} = kratkotrajna nenovčana imovina

P = prihodi

N_i = novčana imovina

D_d = dugoročne obveze

R = rashodi

p = povećanje odnosno kategorije

C = kapital
D_d = dugoročne obveze

s = smanjenje odnosne kategorije

U jednadžbi pod kategorijom C+(p-s) obuhvaćena su povećanja, odnosno smanjenja koja proizlaze iz odnosa poduzeće i vanjski svijet. Na veličinu kategorije kapitala, međutim utječu i unutarnji faktori koji se kanaliziraju u kategorije prihoda, odnosno rashoda. Prema tome gornju jednadžbu možemo izraziti i na sljedeći način:

$$\begin{aligned} & D_i+(p-s) + K_{ni}+(p-s) + N_i+(p-s) = \\ & = (C+(p-s) + P - R) + D_d+(p-s) + D_k+(p-s) \end{aligned} \quad (3)$$

Ovaj formalni prikaz polazi od početnog stanja bilančnih kategorija koji je jednak konačnom stanju odgovarajuće kategorije na svršetku protekloga razdoblja i pripadajućeg povećanja, odnosno smanjenja nastaloga u tekućem razdoblju.

Budući da se na svršetku razdoblja razlikom između ostvarenih prihoda i rashoda iskazuje rezultat poslovanja, koji može biti pozitivan (dobit) odnosno negativan (gubitak) ovisno o tome jesu li prihodi veći od rashoda, odnosno rashodi veći od prihoda, u jednadžbi ćemo uključiti rezultat i izraziti ga na sljedeći način:

$$\begin{aligned} & (D_i+(p-s) + K_{ni}+(p-s) + N_i+(p-s)) = \\ & = (C+(p-s) \pm r) + D_d+(p-s) + D_k+(p-s) \end{aligned} \quad (4)$$

gdje je:

r = rezultat poslovanja

Rezultat poslovanja povećava, odnosno smanjuje vrijednost kapitala, ovisno o tome je li ostvaren dobitak ili gubitak.

On se u bilanci iskazuje kao posebna stavka (dobit tekućeg razdoblja) i ulazi u skupinu kategorije kapitala.

Polazeći od toga, u narednom ćemo obrascu u postupku utvrđivanja toka kapitala postaviti sljedeći odnos:

$$\begin{array}{r}
 \text{konačno stanje} \quad D_{i_1} + K_{ni_1} + N_{i_1} = (C_1 + P - R) + D_{d1} + D_{k1} \\
 - \text{početno stanje} \quad D_i + K_{ni} + N_i = C + D_d + D_k \\
 \hline
 = \text{tok bilančnih} \\
 \text{kategorija} \quad \pm D_i \pm K_{ni} \pm N_i = (\pm C \pm r) \pm D_d \pm D_k \quad (5)
 \end{array}$$

gdje:

1 = označuje konačno stanje odnosno kategorije

D = prirast odnosno kategorije

Ako iz jednadžbe prirasta izdvojimo prirast kategorije kapitala imat ćemo:

$$(\pm C \pm r) = (\pm D_i \pm K_{ni} \pm N_i) - (\pm D_d \pm D_k) \quad (6)$$

Iz jednadžbe proizlazi da:

- a) Ako je rezultat poslovanja pozitivan ili negativan, bit će također i prirast kapitala povećan odnosno smanjen;
- b) pozitivan prirast kapitala korespondira s pozitivnim prirastom, tj. s povećanjem stavki aktive bilance i smanjenjem stavki pasive bilance.

Polazeći od činjenice da se bilančnim prikazom jasnije i preglednije iskazuje međupovezanost tokova bilančnih kategorija, dajemo sljedeći bilančni prikaz:

Tablica 1.

BILANČNO UTVRĐIVANJE TOKA KAPITALA

Redni broj	Opis	Iznos	Redni broj	Opis	Iznos
	± Tok kapitala				
A)	Stavke pozitivnog utjecaja		B)	Stavke negativnog utjecaja	
1.	Pozitivan rezultat poslovanja		1.	Negativan rezultat poslovanja	
2.	Pozitivan prirast toka dugotrajne imovine		2.	Negativan prirast toka dugotrajne imovine	
3.	Pozitivan prirast toka kratkotrajne imovine		3.	Negativan prirast toka kratkotrajne imovine	
4.	Pozitivan prirast toka financijske imovine		4.	Negativan prirast toka financijske imovine	

Izvor: Autorov prijedlog

U navedenom su iskazu uneseni svi elementi obuhvaćeni i u formalnom iskazu. Svaki se prirast utvrđuje na osnovi razlike vrijednosti stanja na svršetku razdoblja sa stanjem na početku razdoblja.

Analiza utjecaja pojedinih elemenata na tok kapitala

Analizom se utvrđuju odnosi između pojedinih elemenata koji sudjeluju u toku kapitala te utjecaj pojedinog elementa na rečeni tok. Analizu provodimo serijom pokazatelja, i to:

a) Koeficijent utjecaja ukupnih prihoda nad tokom kapitala:

$$K_{up} = P_u \times K_t^{-1} \quad (7)$$

gdje su:

K_{up} = koeficijent utjecaja ukupnih prihoda nad tokom kapitala

P_u = ukupni prihodi

K_t = tok kapitala

b) Koeficijent utjecaja ukupnih rashoda nad tokom kapitala:

$$K_{ur} = R_u \times K_t^{-1} \quad (8)$$

gdje su:

K_{ur} = koeficijent utjecaja ukupnih rashoda nad tokom kapitala

P_u = ukupni rashodi

c) Koeficijent utjecaja rezultata poslovanja nad tokom kapitala:

$$K_D = D \times K_t^{-1} \quad (9)$$

gdje su:

K_D = koeficijent utjecaja rezultata poslovanja nad tokom kapitala

D = rezultat poslovanja

d) Koeficijent utjecaja prirasta dugotrajne imovine nad tokom kapitala:

$$K_{di} = \pm \Delta D_i \times K_t^{-1} \quad (10)$$

gdje je:

K_{di} = koeficijent utjecaja prirasta dugotrajne imovine nad tokom kapitala

e) Koeficijent utjecaja prirasta kratkotrajne nenovčane imovine nad tokom kapitala:

$$K_{kni} = \pm \Delta K_{ni} \times K_t^{-1} \quad (11)$$

gdje je:

K_{kni} = koeficijent utjecaja prirasta kratkotrajne nenovčane imovine nad tokom kapitala

f) Koeficijent utjecaja prirasta novčane imovine nad tokom kapitala:

$$K_{ni} = \pm \Delta N_i \times K_t^{-1} \quad (12)$$

gdje je:

K_{ni} = koeficijent utjecaja prirasta novčane imovine nad tokom kapitala

g) Koeficijent utjecaja prirasta dugoročnih obveza nad tokom kapitala:

$$K_{fDd} = \pm \Delta D_d \times K_t^{-1} \quad (13)$$

gdje je:

K_{Dd} = koeficijent utjecaja prirasta dugoročnih obveza nad tokom kapitala

h) Koeficijent utjecaja prirasta kratkoročnih obveza nad tokom kapitala:

$$K_{fdk} = \pm \Delta D_k \times K_t^{-1} \quad (14)$$

gdje je:

K_{fdk} = koeficijent utjecaja prirasta kratkoročnih obveza nad tokom kapitala

Navedenom serijom pokazatelja moguće je pristupiti analizi toka kapitala u gospodarstvu Hrvatske. Na osnovu navedenoga moguće je utvrditi utjecaj prirasta pojedinih kategorija na tok kapitala.

Analiza toka kapitala i analiza međupovezanih bilančnih tokova u gospodarstvu Hrvatske

Da bi kapital u kontekstu bilančnog financijskog položaja ostvario svoju funkciju, tj. da bi odražavao dugoročan ravnotežni financijski položaj, mora udovoljiti sljedećim osnovnim uvjetima:

$$D_i \leq C \quad (15)$$

odnosno

$$D_i < TK \quad (16)$$

iz toga proizlazi da

$$KI \geq O \quad (17)$$

gdje su:

TK = trajni izvori (kapital + dugoročne obveze)

O = obveze

Navedenim su obrascima utvrđeni osnovni uvjeti uravnoteženog financijskog položaja gospodarskog subjekta. Iz obrasca (16) proizlazi da vrijednost kapitala mora biti veća, odnosno jednaka vrijednosti dugotrajne imovine. U situaciji u kojoj nije uspostavljen navedeni odnos to je potrebno učiniti sa vrijednostima tzv. trajnih izvora, što je prikazano obrascem (17). Iz toga proizlazi da bi i kratkotrajna imovina morala biti veća, odnosno jednaka vrijednosti ukupnih obveza (obrazac 18).

Polazeći od bilance tokova koja je dana u nastavku:

Tablica 2.

BILANCA TOKOVA U GOSPODARSTVU HRVATSKE

u 000 Kn

Red. Broj	Bilančne pozicije	Prirast u godini 2000.	% prirast u godini 2000.	Prirast u godini 2001.	% prirast u godini 2001.
1.	Potraživanje za upisan, a neuplaćeni kapital	(169.380)	(30,60)	3.426	0,89
2.	Dugotrajna imovina	10.274.250	4,02	96.629.444	36,31
	a) Nematerijalna imovina	(359.697)	(5,63)	2.126.339	35,30
	b) Materijalna imovina	8.556.147	4,09	91.523.842	42,08
	c) Financijska imovina	1.947.863	5,43	2.343.437	6,20
	d) Potraživanja	129.937	0,03	635.826	13,20
3.	Kratkotrajna imovina	10.088.242	7,46	9.009.904	6,20
	Zalihe	1.632.298	4,17	1.604.290	3,93
	Potraživanja	3.400.456	4,61	222.410	0,29
	Financijska imovina	2.042.300	14,19	4.994.033	30,39
	Novac na računu i blag.	3.013.188	38,47	2.189.171	20,18
4.	Plaćeni troškovi budućeg razd. i nedosp. napl.	609.071	23,44	916.507	28,58
5.	Gubitak iznad visine kapitala	7.593	0,06	2.800.532	23,20
6.	AKTIVA	20.809.776	5,12	109.359.813	25,61
7.	Kapital i rezerve	4.247.886		94.914.696	
	a) iz poslovanja	(927.548)	2,12	3.219.187	46,51
	b) iz financiranja	5.175.434		91.695.509	
8.	Dugoročne obveze	8.120.544		7.497.812	
	a) iz poslovanja	2.375.870	13,29	2.669.252	10,83
	b) iz financiranja	5.744.674		4.828.560	
9.	Kratkoročne obveze	7.015.134		5.217.096	
	a) iz poslovanja	23.207.397	5,16	5.471.601	3,65
	b) iz financiranja	-16.192.263		-254.506	
10.	Odgodeno pl. tr. i prihodi budućeg razdoblja	1.426.212	15,42	1.730.209	16,21
11.	PASIVA	20.809.776	5,12	109.359.813	25,61

Izvor: Obrada tablice br.7

utvrđujemo sljedeće pokazatelje:

a) Pokazatelj pokrića dugotrajne imovine kapitalom i odnosni tok:

$$PIK = K \times Di^{-1} \quad (18)$$

te odnosni tok

$$\Delta PIK = \Delta K \times \Delta Di^{-1} \quad (19)$$

gdje su:

PIK = pokazatelj imobiliziranosti kapitala

K = kapital

b) Pokazatelj pokrića dugotrajne imovine trajnim izvorima i odnosni tok:

$$PITK = (K + D_o) \times Di^{-1} \quad (20)$$

i odnosni tok

$$\Delta PITK = (\Delta K + \Delta D_o) \times \Delta Di^{-1} \quad (21)$$

gdje je:

PITK = pokazatelj pokrića dugotrajne imovine trajnim izvorima

Na osnovi navedenih obrazaca utvrđujemo dugoročan financijski položaj i odnosne tokove za gospodarstvo Hrvatske:

za godinu 2000.

za godinu 2001.

a) pokazatelj pokrića dugotrajne imovine kapitalom:

$$PIK_{00} = 204.058.122 / 266.504.428 = 0,766 \quad PIK_{01} = 298.972.818 / 363.137.298 = 0,823$$

$$\Delta PIK_{00} = 4.247.886 / 10.104.870 = 0,420 \quad \Delta PIK_{01} = 94.914.696 / 96.632.870 = 0,982$$

b) pokazatelji pokrića dugotrajne imovine trajnim kapitalom:

$$\text{PITK}_{00} = 273.291.851 / 266.504.428 = 1,025 \quad \text{PITK}_{01} = 375.704.359 / 363.137.298 = 1,034$$

$$\Delta\text{PITK}_{00} = 12.368.430 / 10.104.870 = 1,224 \quad \Delta\text{PITK}_{01} = 102.412.508 / 96.632.870 = 1,059$$

Iz utvrđenih pokazatelja imobiliziranosti i pripadajućih tokova dolazimo do ovakvih zaključaka:

1. Pokazatelj pokrića dugotrajne imovine kapitalom kod ukupnog stanja iskazuje da vrijednost kapitala pokriva vrijednost dugotrajne imovine sa 76,6% u godini 2000., a sa 82,3% u godini 2001. Koeficijent toka u godini 2000. izražava negativan utjecaj na pokazatelj ukupnog stanja, i to zbog većeg prirasta vrijednosti dugotrajne imovine od vrijednosti kapitala. U godini 2000. prirast dugotrajne imovine bio je pokriven prirastom vrijednosti kapitala sa 42,0%, a u godini 2001. sa 98,2%. Takav odnos ulazi u granice prihvatljivosti.
2. Pokazatelj pokrića dugotrajne imovine trajnim kapitalom iskazuje preokračenje vrijednosti dugotrajne imovine simbolično iznad jedinice (1,025-1,034), koeficijent prirasta iskazuje pozitivan utjecaj u obje godine (1,224 – 1,059). To znači da je prirast investiranja u dugotrajnoj imovini u godini 2000. većim dijelom financiran dugoročnim obvezama, a u godini 2001. manjim dijelom.

Tok kapitala najznačajnija je kategorija u kontekstu toka financijske aktivnosti. Financijske su aktivnosti one koje se odnose na formiranje izvora financiranja. Uz kapital u okviru navedene aktivnosti ulaze i obveze iz financiranja. Aktivnosti iz te skupine sudjeluju u formiranju financijskog toka uz uvjet da :

- svako povećanje izvora financiranja znači istodobno i povećanje financijskog toka,
- svako smanjenje izvora financiranja znači istodobno i smanjenje financijskog toka.

Iz navedenoga proizlazi da se iz pojedine skupine aktivnosti uzimaju samo i isključivo one koje povećavaju, odnosno smanjuju financijsku imovinu. One financijske aktivnosti koje nisu povezane s financijskim tokom potrebno je isključiti iz postupka utvrđivanja financijskog toka. U nastavku utvrđujemo:

Tablica 3.

TOK FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI U GOSPODARSTVU HRVATSKE

u 000 kn.

Red br.	BILANČNE KATEGORIJE	god. 2000.	%	god. 2001.	%
1.	Tok kapitala	5.175.434	101,27	91.695.509	98,10
2.	Tok gubitka iznad visine kapitala	(7.593)	(0,15)	(2.800.532)	(3,00)
3.	Tok potraž. za upisan, a neuplać. k.	169.380	3,31	(3.426)	(0,00)
4.	Tok dugor. obveza iz financiranja	5.744.674	112,41	4.828.560	5,17
5.	Tok kratk. obveza iz financiranja	(16.192.263)	(316,84)	(254.506)	(0,27)
8.	Tok financijskih aktivnosti	(5.110.368)	(100,00)	93.465.605	100,00

Izvor: Obrada tablice br. 2.

Iz tablice proizlazi da u godini 2000. tok kapitala (101,27%) zajedno s tokom dugoročnih obveza (112,41%) ima najveći, odnosno isključivi udio u stvaranju pozitivnih stavaka toka financijskih aktivnosti. Tok potraživanja za upisan, a neplaćeni kapital sudjeluje simbolično (3,31%). Tok kratkoročnih obveza iz financiranja djeluje negativno (-316,84%). Rezultat je toka financijskih aktivnosti u toj godini negativan.

U godini 2001., u stvaranju financijskog toka najveći udio pripada toku kapitala (98,10%), a tok dugoročnih obveza iz financiranja prilično je mali (5,17%). Ostale su kategorije koje negativno djeluju u stvaranju toka financijskih aktivnosti beznačajne.

Tokom financijskih aktivnosti potrebno je prije svega financirati tok investicijskih aktivnosti koji je u proučavanom razdoblju iskazao ovakvo kretanje:

Tablica 4.

TOK INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI U GOSPODARSTVU HRVATSKE

u 000 kn.

Red br.	BILANČNE KATEGORIJE	god. 2000.	%	god. 2001.	%
1.	Tok nematerijalne imovine	(359.697)	(3,50)	2.126.339	2,20
2.	Tok materijalne imovine	8.556.147	83,28	91.523.842	94,72
3.	Tok financijske imovine	1.947.863	18,96	2.343.437	2,43
4.	Tok potraživanja	129.937	1,26	635.826	0,65
8.	Tok investicijskih aktivnosti	10.274.250	100,00	96.629.444	100,00

Izvor: Obrada tablice br. 2

Povezujući tok financijskih i investicijskih aktivnosti očito je postojanje financijskog deficita, a to smo i prije utvrdili pokazateljem pokrića dugotrajne imovine kapitalom.

Tok investicijskih aktivnosti u obje je godine pozitivan. Takva je situacija normalna uz uvjet da je stopa povrata investicija prihvatljiva.

Tok investicijskih aktivnosti u godini 2000. iznosi 10.274 mil. kn. ili 49,37%, a u godini 2001. iznosi 96.629 mil. kn. ili 88,36% toka ukupne aktive.

U godini 2000. tok je bio financiran isključivo tokom poslovnih aktivnosti (20.440 mil.kn) zato što je tok financijskih aktivnosti u ovoj godini bio negativan (-5.110 mil.kn). U godini 2001. tok investicijskih aktivnosti (96.629 mil.kn) bio je financiran tokom poslovnih aktivnosti (10.347 mil.kn) i tokom financijskih aktivnosti (93.466 mil.kn).

Na tok investicijskih aktivnosti u godini 2000. najveći su udio imali tok materijalne imovine (83,28%) i tok financijske imovine (18,96%). U godini 2001. u stvaranju toka najveći udio pripada toku materijalne imovine (94,72%), a ostali su tokovi beznačajni.

Tablica 5.

TOK POSLOVNIH AKTIVNOSTI U GOSPODARSTVU HRVATSKE

u 000 kn.

Red br.	BILANČNE KATEGORIJE	god. 2000.	%	god. 2001.	%
1.	Rezultat	(927.548)	(4,54)	3.219.187	31,11
2.	Tok dugoročnih obveza iz poslovanja	2.375.870	11,63	2.669.252	25,80
3.	Tok kratkoročnih obveza iz poslovanja	23.207.397	113,54	5.471.601	52,88
4.	Tok odgođenog pl. tr. i prihodi budućeg razdoblja	1.426.212 (3.400.456)	6,98 (16,64)	1.730.209 (222.410)	16,72 (2,15)
5.	Tok potraživanja	(1.632.298)	(7,98)	(1.604.290)	15,50
6.	Tok zaliha				
7.	Tok plaćenih troškova budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	(609.071)	(2,99)	(916.507)	(8,86)
8.	Tok poslovnih aktivnosti	20.440.106	100,00	10.347.042	100,00

Izvor: Obrada tablice br. 2.

Iz tablice proizlazi da u godini 2000. najveći udio u stvaranju financijskog toka pripada toku kratkoročnih obveza (113,54%). Rezultat poslovanja djeluje negativno (-4,54%), a tako i tok potraživanja (-16,64%), tok zaliha (-7,98) i tok plaćenih troškova budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda (-2,99%). U godini 2001. u stvaranju financijskog toka pojavljuju se rezultat poslovanja (31,11%), tok dugoročnih obveza iz poslovanja (25,80%), tok kratkoročnih obveza iz poslovanja (52,88%), tok odgođenog plaćanja troškova i prihodi budućeg razdoblja (16,72%) i tok zaliha (15,50%). Tok potraživanja (-2,15%) i tok plaćenih troškova budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda (-8,86%) imaju negativan utjecaj na stvaranje financijskog toka.

Ocjena i prijedlog prestrukturiranja tokova kapitala u gospodarstvu Hrvatske

Na osnovi iskazanih tokova proizlazi da tok kapitala u godini 2001. pridonosi održavanju ravnotežnih bilančnih tokova. Objedinjujući posebno iskazane tokove, imat ćemo sljedeće sintetizirano stanje:

Tablica 6.

TOKOVI AKTIVNOSTI U GOSPODARSTVU HRVATSKE

u 000 kn.

Red. br.	BILANČNE KATEGORIJE	god. 2000.	%	god. 2001.	%	Indeks
1.	Tok kapitala	5.175.434	33,76	91.695.509	88,33	1.771
2.	Tok gubitka iznad visine kapitala	(7.593)	(0,04)	(2.800.532)	(2,70)	(-)
3.	Tok potraž. za upisan, a neuplać. k.	169.380	1,10	(3.426)	(3,30)	-
4.	Tok dugor. obveza iz financiranja	5.744.674	37,47	4.828.560	4,65	84
5.	Tok kratk. obveza iz financiranja	(16.192.263)	(105,63)	(254.506)	(0,24)	-
8.	Tok financijskih aktivnosti	(5.110.368)	(33,34)	93.465.605	90,04	-
1.	Rezultat	(927.548)	(6,05)	3.219.187	3,10	-
2.	Tok dugor. obveza iz poslovanja	2.375.870	15,50	2.669.252	2,57	112
3.	Tok kratk. obveza iz poslovanja	23.207.397	151,38	5.471.601	5,27	23
4.	Tok odgođenog pl. tr. i prihodi budućeg razdoblja	1.426.212	9,30	1.730.209	1,67	121
5.	Tok potraživanja	(3.400.456)	(22,18)	(222.410)	(0,21)	(6)
6.	Tok zaliha	(1.632.298)	(10,65)	(1.604.290)	(1,55)	(98)
7.	Tok plać. troškova budućeg razd. i nedosp. naplata prihoda	(609.071)	(3,97)	(916.507)	(0,88)	
8.	Tok poslovnih aktivnosti	20.440.106	133,33	10.347.042	9,97	50
1.	Tok nematerijalne imovine	(359.697)	(2,35)	2.126.339	2,05	
2.	Tok materijalne imovine	8.556.147	55,81	91.523.842	88,16	1070
3.	Tok financijske imovine	1.947.863	12,71	2.343.437	2,26	120
4.	Tok potraživanja	129.937	0,85	635.826	0,61	489
13.	Tok investicijskih aktivnosti	10.274.250	67,02	96.629.444	93,08	940
14.	Teuća imovina	5.055.488	32,98	7.183.203	6,92	142
15.	Ukupno (13+14)	15.329.738	100,00	103.812.647	100,00	677

Izvor: Obrada tablice br. 2.

Iz utvrđenih tokova proizlazi da je tok kapitala u godini 2000. bio pozitivan. To je ipak nedovoljno da neutralizira negativan utjecaj ostalih elemenata u okviru financijske aktivnosti. Najznačajniji pomak ipak se dogodio u godini 2001., kada je tokom kapitala (91,7 mlrd. kn.) i tokom poslovnih aktivnosti u cijelosti financiran tok investicijske aktivnosti, i to ponajprije ulaganje u materijalnu imovinu. Takav je prirast kapitala u godini 2001. bio moguć isključivo novoemitiranim kapitalom.

Iz iskazanih tokova proizlazi da tok kapitala u godini 2000. ne uspijeva osigurati uspostavu ravnoteže bilančnih tokova, i to ponajprije zbog neusklađenosti tokova na području obveza. U godini 2001. tok kapitala sa 95% pokriva tok investicijske aktivnosti i veoma je značajan za uspostavu i održavanje ravnotežnih bilančnih tokova.

Pozitivni tokovi kapitala moraju biti prije svega uloženi u kvalitativni i kvantitativni razvitak gospodarstva Hrvatske. Takvo se stanje onda mora odražavati i na profitabilnost poslovanja. Budući da se gospodarstvo Hrvatske, zbog niske profitabilnosti poslovanja, nije u mogućnosti samofinancirati, svako je povećanje kapitala radi proširenja poslovanja u Hrvatskoj povezano s dodatnim ulozima kapitala.

Zaključak

U radu se pristupilo teoretskom postavljanju, razradi i analizi toka kapitala u gospodarstvu Hrvatske. Značaj što ga takva analiza ima i informacije koje se mogu dobiti izuzetno su važni u utvrđivanju stanja i u donošenju i usmjerivanju gospodarske politike, kako na makro, - tako i na mikropodručju.

Iz analize proizlazi da je tok kapitala u gospodarstvu Hrvatske u obje godine pozitivan. U godini 2000. tok kapitala iznosi 33,76% prirasta ukupne aktive, a u godini 2001. iznosi 88,33%. Istovremeno je indeks prirasta ukupne aktive u godini 2001. u odnosu na godinu 2000. iznosio 677.

Na osnovi iskazanih tokova proizlazi da tok kapitala u godini 2000. ne uspijeva osigurati uspostavu ravnoteže bilančnih tokova, i to ponajprije zbog neusklađenosti tokova na području obveza. U godini 2001. tok kapitala za 95% pokriva tok investicijske aktivnosti, pa je veoma značajan za uspostavu i održavanje ravnotežnih bilančnih tokova.

Pozitivni tokovi kapitala moraju biti prije svega uloženi u kvalitativni i kvantitativni razvitak gospodarstva Hrvatske.

Iz analiziranog se stanja vidi da je prijeko potrebno tok obveza zadržati u određenim granicama, te zamijeniti dio kratkoročnih u dugoročne. Također je potrebno povećati rezultat poslovanja kao izvor samofinanciranja gospodarstva Hrvatske.

LITERATURA

1. Astolfi – Negri (1992): *Ragioneria ed economia aziendale 3*; Milano: Casa editrice Tramontana.
2. Barbieri Alfio (1997): *The financial efficiency of the economy of Croatia between 1993-1996*; Papers ISDEE Trieste , Novembre 1997.
3. Barbieri Alfio (2000): *Računovodstvena analiza utjecaja tokova bilančnih kategorija na financijsko stanje u gospodarstvu Hrvatske*; Ekonomski pregled, (51), 7-8: 647-666.
4. Mei, O.G.(1990): *Analisi di bilancio e sistemi di rapporti*; Libreria Goliardica; Trieste.
5. *Zavod za platni promet - Središnji ured Zagreb: Informacija*, lipanj 2000, lipanj 1999.
6. I. Turk, S. Kavčić, M. Kokotec Novak, S. Koželj, D. Melavc, M. Odak (1999): *Finančno računovodstvo*; Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.

PRILOG

Tablica 7.

BILANCA GOSPODARSTVA HRVATSKE

u 000 Kn

Red. broj	Bilančne Pozicije	Stanje na dan 31.12.1999.	Stanje na dan 31.12.2000.	Stanje na dan 31.12.2001.
1.	Potraživanja za upisan, a neupl. kapital	553.837	384.458	387.884
2.	Dugotrajna imovina	255.845.720	266.119.970	362.749.414
	a) Nematerijalna imovina	6.383.510	6.023.812	8.150.151
	b) Materijalna imovina	208.944.857	217.501.004	309.024.846
	c) Financijska imovina	35.832.215	37.780.078	40.123.515
	d) Potraživanja	4.685.139	4.815.076	5.450.902
3.	Kratkotrajna imovina	135.163.064	145.251.306	154.261.210
	Zalihe	39.186.080	40.818.378	42.422.668
	Potraživanja	73.750.698	77.151.154	77.373.564
	Financijska imovina	14.393.285	16.435.585	21.429.618
	Novac na računu i blag.	7.833.000	10.846.189	13.035.360
4.	Plaćeni trošk. budućeg razd. i nedosp. napl. p	2.598.005	3.207.076	4.123.582
5.	Gubitak iznad visine kapitala	12.065.320	12.072.913	14.873.444
6.	AKTIVA	406.225.946	427.035.722	536.395.535
7.	Kapital i rezerve	199.810.236	204.058.122	298.972.818
8.	Dugoročne obveze	61.113.185	69.233.729	76.731.541
	a) iz poslovanja	11.252.128	13.627.998	16.297.250
	b) iz financiranja	49.861.057	55.605.731	60.434.291
9.	Kratkoročne obveze	136.051.902	143.067.036	148.284.131
	a) iz poslovanja	104.825.667	128.033.064	133.504.665
	b) iz financiranja	31.226.235	15.033.972	14.779.466
10.	Odgođeno pl. tr. i prihodi buduć. razdoblj	9.250.623	10.676.835	12.407.044
11.	PASIVA	406.225.946	427.035.722	536.395.535

Izvor: Zavod za platni promet-Središnji ured Zagreb; Informacija srpanj 2001. i lipanj 2002.

Tablica 8.

RAČUN DOBITI I GUBITKA

u 000 Kn

Red br.	POZICIJE	2000.	20001.
1.	Poslovni prihodi	288.002.848	326.989.939
2.	Poslovni rashodi	282.164.491	318.639.086
I.	OPERATIVNI REZULTAT (1 - 2)	5.838.357	8.350.853
3.	Financijski prihodi	7.723.343	8.356.526
4.	Financijski rashodi	12.890.434	12.462.545
II.	REZULTAT FIN. DJELAT. (3 - 4)	(5.167.091)	(4.106.019)
5.	Izvanredni prihodi	6.857.789	7.884.284
6.	Izvanredni rashodi	5.554.381	6.293.392
III.	REZULTAT IZVANREDNIH DJELATNOSTI (5 - 6)	1.303.408	1.590.892
IV.	REZULTAT PRIJE OPOREZIVANJA	1.974.674	5.835.726
7.	Porez na dobit i ostali porezi	2.902.222	2.616.540
VI.	REZULTAT POSLIJE OPOREZIVANJA	(927.548)	3.219.186

Izvor: Zavod za platni promet-Središnji ured Zagreb; Informacija srpanj 2001- i lipanj 2002.

THE ACCOUNTING ANALYSIS OF THE CAPITAL FLOW IN THE CONTEXT
OF THE BALANCE FLOWS IN THE CROATIAN ECONOMY

Summary

The accounting analysis of the capital flow in the Croatian economy is intended to determine the significance of the capital flow in the creation of a positive financial flow as a prerequisite of the investments in business activities in Croatia.

The paper indicates the methodological process of identifying and analysing the capital flow, starting from the balanced balance status.

The analysis has identified the positive capital flows that should be primarily invested in the qualitative and quantitative development of the Croatian economy. Such a situation should be reflected on the business profitability, as well. As the Croatian economy, considering its low business profitability, is not able to provide its own funds, each capital increase aimed at the business expansion is connected with foreign capital inflows.